

כללים מנחים למתן פטור מציות לתמרורים

מהדורה חמישית

ניסן התשפ"ג - מרץ 2023

כ"ז באדר תשפ"ג
20 במרץ 2023
סימוכין: 4000-0607-2023-0000644

הנדון: כללים מנחים למתן פטור מציות לתמרורים – 2023

הסדרי התנועה בכל רשתות הדרכים בישראל נקבעים ע"י רשויות התימור, בהתאמה לחלוקת הסמכויות ביניהן ע"פ תקנות 16-18 לתקנות התעבורה. רשויות אלה מתמנות ע"פ הכללים שנקבעו בפקודת התעבורה ותקנותיה, התשכ"א-1961.

במציאות, יש מקרים בהם עולה הצורך לפטור כלי רכב או גורמים מסוימים, מחובת הציות להסדרי תנועה או תמרורים שהוצבו במסגרתם. זאת בכדי לפתור מצבים מיוחדים הנוצרים במסגרת ההסדרים שנקבעו. לצורך זה, העניק המחוקק את הסמכות למתן הפטורים למפקח הארצי על התעבורה (ראו ת"ת 16(2)), וזה אצל אותם גם למפקחים המחוזיים על התעבורה.

במיוחד בולטים בהקשר זה שלושה הסדרים -

(*) העדפה בנתיבי תחבורה ציבורית

(*) איסור כניסת רכב כבד לדרך מסוימת

(*) איסור כניסה לרכב המוביל חומרים מסוכנים, כהגדרתם ב"תקנות שירותי הובלה, התשס"א-2001".

מסמך זה, שהוא גירסה מעודכנת לקודמת משנת 2020 (ראו בסוף פירוט השינויים בטבלת העדכונים), מפרט גם הוא את ה"כללים המנחים..." לאופן הפעלת שיקול הדעת, בשקיפות וזמינות לכלל הציבור, לצורך ההחלטה בדבר מתן הפטור או דחייתו.

אני מקווה כי המסמך אכן ימלא את ייעודו ויקל על המבקשים לקבל את המענה.

בברכה,
שי קדם
המפקח הארצי על התעבורה
מנהל מינהל תכנון ופיתוח תשתיות

1 סמכות למתן פטור מהסדרי תנועה -

הסמכות למתן פטור מציות להסדרי תנועה נתנה למפקח הארצי על התעבורה בהתאם לתקנה 16(2) לתקנות התעבורה, תשכ"א-1961 (להלן - "תקנות התעבורה"). סמכות זו הואצלה ע"י המפקח הארצי על התעבורה למפקחים המחוזיים על התעבורה (להלן - "המפע"תים").

2 פטורים נפוצים

הסדרי התנועה המרכזיים אשר ניתן היתר לפטור מציות אליהם הינם:

(א) תמרורי 406 ו-415 – איסור כניסת רכבים שמשקלם הכולל עולה על הרשום בתמרור.

(ב) תמרור 407 – איסור כניסה לרכב המוביל חומר מסוכן.

(ג) תמרור 501 – כביש או נתיב לתחבורה ציבורית ואיסור כניסה לכל רכב שאינו נמנה על הסוגים שצויינו בתמרור.

כוחו של כל היתר תקף לקטע רלוונטי, כמפורט בנספח א'.

ב. תמרורי 406 ו-415

תמרורי 406 ו-415 מוצבים בדרכים בהן יציבות המבנה ורוחב הדרך אינו מאפשר מעבר סביר לכלי רכב שמשקלם עולה על הרשום בתמרור, או במקרים שרכבים אלה גורמים להפרעה בזרימת התנועה.

הצבה בדרכים עירוניות – תמרורי 406 ו-415 מוצבים ברחובות צרים (בעיקר בשכונות מגורים "היסטוריות") בהם מעבר כלי הרכב הכבדים עלול לגרום להפרעה קשה לתנועה.

הצבה בדרכים בין עירוניות – נעשית במקרים אלה:

1. דרכים צרות מאד שאין אפשרות להרחיבן, ומעבר כללי של כלי רכב כבדים בהן עלול לגרום לבעיות בטיחות.
2. דרכים בהן השונות הגדולה במהירות הנסיעה בין כלי הרכב הכבדים לרכבים פרטיים מפריעה לזרימת התנועה.
3. מקרים בהם קיימים במקום מבני דרך שמבחינה קונסטרוקטיבית אינם מסוגלים לשאת בעומס של כלל כלי הרכב מסוג זה.

במקרים אלה הפטור יינתן לרכבי אספקה או שירות הכרחיים (כגון רכבים לטיפול בצמחיה או באחזקת הדרך) או לכלי רכב כבדים שלהם הכרח לעבור בדרך (כגון נהגים שמקום מגוריהם מחייב מעבר או רכבי אספקה הכרחיים).

תמרור 407 מוצב בדרכים בהן הימצאותו של כלי רכב המוביל חומר מסוכן, כהגדרתו בתקנות שירותי הובלה, תשס"א-2001 (להלן – "תקנות שירותי הובלה"), עלול להוות סכנה בטיחותית.

תמרור זה מוצב במטרה להגן על אזורים מאוכלסים, כגון אזורי מגורים, מוסדות חינוך, משרדים, מסחר וכו' מפני פגיעה מחומר מסוכן, אך מוחרגים ממנו רכבים המובילים אספקת דלק וגז.

לא יינתן פטור למעבר בנתיבי איילון (כביש מס' 20).

הפטור יינתן בכפוף לתנאים אלה:

1. הנוהג ברכב מחזיק בהיתר ורישיון מוביל בהתאם להוראות חוק שירותי הובלה, התשנ"ז-1997.
2. מתקיימים התנאים הנדרשים להובלת חומר מסוכן כאמור בחוק.
3. קבלת הצהרה של המנהל המקצועי של חברת ההובלה, בה הוא מתחייב כי המטען יובל במסלול שאושר מראש, ובהתאם לעקרונות אלה:
 - (א) שינוע המטען ייעשה רק במסלול שיאושר מראש בכתב על ידי מי שהוסמך לכך, ויחייב את הנהג המוביל את החומר המסוכן.
 - (ב) המסלול שנקבע יכלול קטעים המוגבלים ע"י תמרור 407 רק במקרים בהם שטח הטעינה או הפריקה של החומר המסוכן מחייב מעבר בקטע זה, או כאשר לא קיים מסלול חלופי בכביש שאינו מוגבל ע"י תמרור 407.
 - (ג) במידה ונדרש מעבר בכביש המסומן בתמרור 407, המעבר יהיה במקטע קצר ככל האפשר.
 - (ד) ייעשה מאמץ מרבי לשנע את החומר המסוכן בשעות בהן תנועת משתמשי הדרך דלילה יחסית.
 - (ה) במידה והרכב משנע חומר מסוכן וחומר שאינו מסוכן באותה נסיעה לאזור המוגבל ע"י תמרור 407, יסופק תחילה החומר המסוכן ליעדו.
4. הפטור תקף כל עוד הגורם החתום על התחייבות הבקשה נושא בתפקידו או בהתאם לזמן שהוגדר למתן הפטור.

1. רקע:

מדינת ישראל, בשיתוף הרשויות המקומיות, משקיעה משאבים רבים בפיתוח מערכות הסעת המונים ועידוד השימוש בתחבורה הציבורית, בין היתר באמצעות יצירת תשתית בלעדית לתחבורה הציבורית.

מתן זכות דרך בלעדית לתחבורה ציבורית, בעורקי תנועה עיקריים, מבוצעת כמענה לצרכים קיימים ומתפתחים, מתוך ראיית שרות כוללת, ומהווה נדבך מרכזי בתכנון, שיפור וקידום התחבורה הציבורית.

הסדרי העדפה ברמה צירית מיושמים כאשר קיים חיכוך רב בין התחבורה הציבורית לכלל התנועה, המשפיע על מספר גדול של נוסעים. בהקשר זה קיימים מספר סוגים של הסדרי העדפה כגון: רחובות לתחבורה ציבורית (רת"צ), מסלולים לתחבורה ציבורית (מת"צ), נתיבים לתחבורה ציבורית (נת"צ) או נתיב לרכב רב תפוסה (נר"ת) (להלן – כולם יחד: "נת"צ") כפי שמתקיימים במדינות אחרות בעולם.

2. פטורים מחובת הציות לתמרו

2.1 מתוקף פקודת התעבורה ותקנותיה

פקודת התעבורה (לנכים בסעיף 1א71) ותקנותיה (לרכבי בטחון שונים בתקנות 32, 62(ב)(3), ו-94) מעניקות לגורמים הנ"ל פטור מציות לתמרו שונים, כולל תמרו 501. עם המעבר לאכיפה דיגיטלית של הנת"צים, עלה הצורך להוסיףם לרשימת מקבלי הפטורים. אף כי הפטור תקף כניסוחו. כמו כן, פטורים אלה תקפים מעיקרם ואינם צריכים לפטור נוסף/אחר, ובאותה מידה אין להרחיב, לצמצם או לשנות, את התנאים והנסיבות בהם הפטור תקף מעבר למוגדר בפקודה או בתקנות, כמפורט להלן -

(א) מתוקף סעי' 1א71 לפקודת התעבורה :
רכב בעל תג נכה, בסוג ונסיבות כמפורט בסעיף 1א71 לפקודת התעבורה.

(ב) מתוקף תקנות 32, 62(ב)(3) ו-94 לתקנות התעבורה :
רכבי בטחון למיניהם בשירותם של גורמי הבטחון השונים, כמפורט בתקנות לעיל.

2.2 זכאים לקבלת פטור

הזכאים לקבלת פטור מציות לתמרור 501 לאחר קבלת אישור מהמפע"תים מתוקף תקנה 16(2), הינם :

(1) רכב המיועד להסעת נכים (כדוגמת "יד שרה" וארגונים דומים), כאשר הרכב נושא סמל תמרור 437 ומעלון.

(2) רכבי פיקוח ואכיפה על תפקוד הנת"צ, רכבי אחזקה של הנת"צ, כגון : אחזקה עירונית, אחזקת הסדרי תנועה וכו'.

(3) רכבים לפינוי אשפה (ראו פירוט בנספח א' ונוסח הפטור שניתן לסוגי רכב אלה בנספח ב' למסמך זה).

(4) רכבי תושבים המתגוררים באיזור נת"צ, ומעבר בנת"צ הינו הדרך היחידה להגיע לביתם. בכלל זה נכללים גם בעל עסקים שהדרך היחידה לעסק הינה דרך נת"צ. תנאי למתן הפטור הינו שלתושבים ובעלי העסק יש מקום חניה מוסדר אשר לא גורם להפרעה בטיחותית/תנועתית.

(5) רכבי משטרה – בעלי כיתוב גדול ובולט בצבעי כחול ולבן של "משטרה" ורכבי משטרה בעלי לוחית רישוי אדומה ופנס כחול בלבד.

יודגש, כי בהתאם להוראות תקנה 16(2) לתקנות התעבורה, למפקח הארצי על התעבורה ולמפע"תים הסמכות ליתן פטור במקרים נוספים, בהתאם לשיקול דעתם.

ערעור על החלטת המפע"ת יוגש למפקח הארצי על התעבורה.

ה. סירוב למתן פטור

1. רכבים אשר קיבלו היתר לנשיאת "פנס כחול" בהתאם לנוהל הרלוונטי ("נוהל הנפקת היתר ל"רכב בטחון" המפיץ אור מהבהב כחול"), יהיו פטורים מציות לתמרור 501 רק כאשר מתקיים הצדק להפעלת "פנס כחול" כמפורט בנוהל האמור. למען הסר ספק, מתן היתר ל"פנס כחול" אינו נותן אוטומטית היתר לפטור מציות לתמרור 501.
2. קיצור זמן נסיעה לא יהווה נימוק כאשר יש אפשרות להגיע ליעד המבוקש, שלא דרך הנת"צ.

ו. הערות

1. הפטור ניתן לרכב מסוים או לנהג מסוים ברכב מסוים, ולא לנהג באופן כללי.
2. נושאי התפקידים שלהלן זכאים לקבלת היתר באופן אוטומטי, כמוסדר בחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998 ובהחלטות ממשלה: שב"כ/5, שב"כ/47, שב"כ/48 (להלן – "ההחלטות הביטחוניות"), ובהתאם להחלטות שקיבל המפקח הארצי על התעבורה מכח תפקידו ובשל צורך ביטחוני. השימוש בהיתר יעשה רק לצורך מילוי תפקידם:
 - א) נשיא המדינה;
 - ב) ראש הממשלה;
 - ג) שרי ממשלת ישראל;
 - ד) סגני שרים, במקרה בו לא קיים שר ממונה;
 - ה) יו"ר הכנסת;
 - ו) היועץ המשפטי לממשלה;
 - ז) נשיא/ת בית המשפט העליון;
 - ח) מאובטח משרד ראש הממשלה על פי הדין.
3. ראש רשות מקומית ומנכ"ל הרשות המקומית, זכאים לקבלת היתר באופן אוטומטי. ההיתר יינתן אך ורק בנוגע לנת"צים שבתוך תחומי אותה רשות מקומית, והשימוש בו יעשה רק לצורך מילוי תפקידם.

4. בקשות הנובעות משיקולי ביטחון יחתמו על ידי גורם בטחוני בכיר (קצין בדרגת ניצב, ראש אגף האבטחה בשירות הביטחון הכללי, או סמנכ"ל ביטחון וחירום במשרד ראש הממשלה בקבלו החלטות ע"פ ההחלטות הביטחוניות), כמפורט בסעיף ו(2).
5. לצורך קבלת היתר כאמור, על המבקש להעביר לידי הרשות המוסמכת את האישורים המפורטים בנספח א'.
6. כל ההיתרים יינתנו לתקופה קצובה (מקסימום שנה).
7. העתק של ההיתר ישלח במידת הצורך לרשות המקומית הרלוונטית, משטרת ישראל וגורמים נוספים רלוונטיים (נתיבי ישראל, המשרד להגנת הסביבה, וכו').
8. הפטור תקף רק בעת הימצאות המסמך המקורי ברכב.
9. היתרים למתן פטור מציות לתמרון 501 יוכנו באמצעות מערכת ממוחשבת של מנהל תכנון ותשתיות במשרד התחבורה.
היתרים למתן פטור מציות לתמרורים אחרים ירשמו וישמרו במחשבי משרד התחבורה.
10. כל הבקשות לקבלת היתר מציות לתמרון 501, וכן החלטות הגורמים הממונים הרלוונטיים, ירשמו ויתועדו במערכת אשר תכלול בנוסף את פרטי ההתקשרות של מבקש ושל מקבל ההיתר, ותישמר במערכת הממוחשבת של מנהל תכנון ותשתיות במשרד התחבורה, יצוין כי מקבל ההיתר מודע כי פרטי ההיתר נשמרים בקובץ של משרד התחבורה, ועתידים להיות מפורסמים לציבור בהתאם להוראות חוק חופש המידע, תשנ"ח-1998.
11. מתן פטור מציות לתמרון 501 כאשר הדרך כוללת מעבר על מסלולי הרכבת הקלה, יינתן רק לאחר קבלת הדרכה מיוחדת לנהג בדבר אופן הנהיגה על מסלולי הרכבת הקלה, וזאת עקב הסיכון הבטיחותי (הדרכה תינתן ע"י מפעילי הרכבת הקלה).

נספח א': ריכוז סוגי הפטורים והתנאים להם.

תמור	קריטריון	הגבלת הפטור	אישורים נדרשים
תמור 501 (אישור כניסה לנתיבי תח"צ)	מגורים אשר הגישה אליהם רק דרך הנתיב	לרחוב המגורים	1. רישיון רכב 2. ספח ת.ז. 3. אישור בעלות (תשלום ארנונה וכו') 4. אישור חניה בטאבו
	עסק אשר הגישה אליו רק דרך הנתיב	לרחוב בו ממוקם העסק	1. רישיון עסק 2. אישור בעלות על עסק 3. רישיון רכב 4. אישור חניה בטאבו
	רכבים לפיני אשפה כהגדרתם ע"י רשות הרישוי במספרים 231 – משא אשפה, 233 – משא אשפה בדחס, 234 – משא אשפה עם מנוף, 258 – משא אשפה מגבה נוע	גורף עד יום 31.12.2025	ע"פ הפטור בנספח ב', ללא הגשת מסמכים
	רכבי אחזקה	לנתיבים רלוונטיים	1. אישור עירייה 2. רישיון רכב 3. צילום הרכב
	רכבי פיקוח ואכיפה	לנתיבים רלוונטיים	1. רישיון רכב 2. אישור גורם מפקח 3. צילום הרכב
	רכבי סיוע למוגבלים ואמבולנסים פרטיים	לנתיבים רלוונטיים	1. רישיון רכב 2. אישור עמותה 3. צילום הרכב
תמורות 406/415 (הגבלת משקל)	מגורים באזור מוגבל	לרחוב המגורים הרלוונטי לרכבי שירות ואספקה הכרחיים בלבד	1. רישיון רכב 2. המלצת רשות מקומית
	מגורים באזור שהגישה אליו מוגבלת	לקטע מוגבל לרכבי שירות ואספקה או לכלי רכב כבדים שלהם הכרח לעבור בדרך	1. רישיון רכב 2. צילום ת.ז. של נהג 3. תלוש משכורת של נהג
	אספקה הכרחית (כגון: תרופות, דלק, אשפה לאזור מוגבל)	לקטע מוגבל	1. רישיון רכב 2. אישורים נוספים (המלצת ביה"ח עירייה וכו')

נספח ב' – פטור גורף לרכבים לפינוי אשפה

מינהל תכנון
ופיתוח תשתיות

מדינת ישראל

משרד התחבורה
והבטיחות בדרכים

כ"ז באדר תשפ"ג
20 במרץ 2023

סימוכין: 4000-0607-2023-0000643

לכל מאן דבעי

הנדון: פטור לרכבי פינוי אשפה מציות להוראות תמרו 501

לאחר עבודת מטה שנערכה בנושא, ולאחר שבחנתי את הצורך החיוני ואת ההשלכות של נסיעת רכבי פינוי אשפה בנתיבים המיועדים לתחבורה ציבורית, אני מודיע בזאת לכל המעוניין כי -
בתוקף סמכותי ע"פ תקנה 16(2) לתקנות התעבורה תשכ"א-1961, אני פוטר את כל רכבי השירות המוגדרים במערכת הקידוד של רשות הרישוי במספרים:

231 – משא אשפה;

233 – משא אשפה בדחס;

234 – משא אשפה עם מנוף;

258 – משא אשפה מגבה נוע;

מחובת הציות להוראות תמרו 501 וזאת בעת מילוי תפקידם בלבד.

תוקף הפטור – עד יום 31.12.2025 או עד הודעה אחרת בנושא מטעם המפקח הארצי על התעבורה.
אני מנחה בזאת את רשויות התימרו המרכזיות והמקומיות להתאים את מערכות התכנון, האכיפה והפיקוח לפטור זה.

בברכה,

שי קדם

המפקח הארצי על התעבורה

מנהל מינהל תכנון ופיתוח תשתיות

פירוט העדכונים

מהדורה	תאריך הפרסום	פרטי העדכון		
		מקום במסמך	מהות העדכון	עורך העדכון
ראשונה	ינואר 1998			ישעיהו רון
שניה	אוקטובר 2015	כל המסמך		
שלישית	מאי 2020	כל המסמך		
רביעית	אוגוסט 2022	סעיף ב- 2	-ביטול הפטורים לרכב בטחון בנוסף לפקודה והתקנות -ביטול פטור לרכב סיור ותיור	מריה כהן-אתגר שירה יהלומי ישעיהו רון
חמישית	מרץ 2023	סעיף 2.2 (3) נספח א' נספח ב'	פטור גורף לרכבים לפינוי אשפה עד 31.12.2025	מאריה כהן-אתגר ישעיהו רון